

A NAGY GÁSPÁR VERSMONDÓ TALÁLKOZÓKRÓL

„...a remény sohasem meghaló, / ha minden utolsó szalmaszál / abból a jászolból való!” Ez a Nagy Gáspár idézet van fölragasztva e kicsinyke dolgozószoba íróasztalának oldalára. A „magas esztétika” felől nézve talán nincs is méltó helyen ez a lassan már imává nemesülő gondolat. Az asztal gazdája szerint viszont segíthet minket annak a közösségi sorsnak az alakításában, ami fájó, de megtisztelő örökségként a költőtől ránk maradt.

Nagy Gáspár a Vasvári Művelődési Házban a nyolcvanas évek végén a Hegyháti Szabadegyetem meghívott vendége volt. Aztán még további két meghívásnak is eleget tett. Emlékeimben tisztán él a kép, amikor a vasvári könyvtárba belépett, és szinte minden földijével kezét rázott.

2007. január 16-án a költő végleg hazatért szülőföldjére. A Vasi Hegyhát lankáinak ölelésében egyre ismertebbé válik a messzire szakadt fiú élet-története. Sokunkat büszkeséggel vegyes kíváncsiság tölt el, ha arra gondolunk, hogy közülünk való volt, minél többet szeretnénk tudni a bérbaltavári Kelemen Erzsébet egyetlen gyermekéről. És nemcsak az idősebb nemzedék érdeklődése támadt föl iránta. Egy vasvári gimnazista fiú a Vas megyei Idősek Otthonában kereste fel az anyai nagynénit, Kelemen Rózát, hogy riportot kérjen tőle: milyen volt a gyermek Nagy Gáspár? A riport meg is jelent a megyei lapban, a Vas Népében.

Intézményünk, a Vasvári Művelődési Ház szakmai munkájában mindig hangsúlyos volt a lokális

közösségek megerősítése. Szakmai hitvallásunk, hogy az értékek folyamatos újrafogalmazása csakis erős közösségekben, a helyi hagyományokra épülve történhet meg. Ennek jegyében kerestük azokat a közösségi tevékenységi formákat, amelyek segíthetik a költő megismerését és örökségének ápolását.

Összegyűjtöttük az intézmény és Nagy Gáspár levelezését, a meghívó leveleket, a látogatásaikorra tett naplóbejegyzéseket. A gyermekszínházi csoport tagjainak és nyugdíjas közösségünknek közös szülőház- és temetőlátogatást szerveztünk. Az ifjúsági korosztály tagjai kerékpártúra keretében látogattak el Bérbaltavárra, Nagytilajra. A budakeszi Nagy Gáspár Könyvtárral személyes látogatás keretében vettük fel a kapcsolatot. Mindeközben az élet más területein is kezdett a köztudatba mélyebben beszivárogni Nagy Gáspár neve. A virágboltos, akinél már többen készítették emlékkoszorút vagy feliratot, egyszer megkérdezte: „Tulajdonképpen ki az a Nagy Gáspár?” Mára már tudja, kinek készíti azt az egyszerű csokrot, amivel Szabó Mártának, Gáspár özvegyének szoktuk megköszönni a rendezvényeinken való személyes részvételét. Ha évforduló közeledik, előre megkérdezi, mi legyen a babérkoszorún a felirat. És olvassa a költő verseit is.

2007 novemberében *A költő hazatér* címmel hirdettük meg az első verstalálkozót. A rendezvény Bérbaltaváron, a kultúrházban került megrendezésre, 2008. január 12-én. A felhívásra 18 versmondó

jelentkezett a kistérségből. Óvodások és nyugdíjas korúak is voltak a szavalók között. Az óvodásoknak versillusztrációs pályázatot is hirdettünk *Ott-honom – Szülőföldem* címmel. Az elhangzott műveket zsűri értékelt. Tagjai Nagy Gáspár egykori szombathelyi költőtársai voltak: Devecseri Zoltán, Balogh József, akiknek versei együtt jelentek meg 1971-ben a *Sor* című antológiában. A zsűri tagja volt továbbá Süveges Géza, a Csehimindszenti Általános Iskola tanára és Ódor Anna, a vasvári Kardos László Általános Iskola tanára. Valamennyi szavaló emléklapot és könyvajándékot kapott.

Az első találkozót alapos és sokrétű elemzés, a jövőkép megfogalmazása követte. Szakmai megítélésünk szerint a találkozót életképesnek, továbbgondolásra alkalmasnak bizonyult. Ezért úgy döntöttünk, hogy sokrétű és intenzív, folyamatos fejlesztő és forrásteremtő munkával a verstalálkozó évente megrendezhető. A Vasvári Városi Művelődési Ház, Nagytilaj és Bértavár önkormányzatai és a Vasvári Színi Egylet továbbra is karöltve vállalkozott a 2009. évi találkozót megrendezésére. De azt is beláttuk, hogy munkánk támogatásához partnerként meg kell nyernünk további intézményeket, közeleti személyiségeket, társadalmi csoportokat, civil és kormányzati szerveket is.

A találkozók mindenkor szakmai célja, hogy Nagy Gáspár költészetét mind szélesebb körben ismertté tegyük. Olyan alkalom ez, mely minden korosztály számára bemutatkozási lehetőséget kínál. Távlati célunk e találkozókkal az is, hogy Nagytilaj és Bértavár bekapcsolódjék Vas megye irodalmi életébe, az emlékhelyek hálózatába. A két településnek a verstalálkozók megrendezése falufejlesztési, falumegújító, kulturális örökségvédelmi programot is ad. Mindeközben erősödhet a helyiek identitása és társadalmi hasznosság-tudata is. Egyre több kiránduló érkezik e településekre a szülőház, a nyughely meglátogatása céljából, vagy egyszerűen csak azért, hogy szétnézzenek a Pannon bukoltak táján, amelyről Nagy Gáspár a róla készült portréfilmben is megemlékezett.

A második találkozót megrendezésre tudatos szakmai befolyással hangoltuk össze a helyi kezdeményezéseket, hogy a két település önkormányzatának elképzeléseit hozzáigazítsuk a lehetőségekhez. Ez a munkafolyamat nagy körültekintést igényelt, mert időközben mindkét településen elindult egyfajta versengés annak demonstrálására, hogy melyik faluhoz volt nagyobb kötődése Nagy Gáspárnak. A programtervet közös egyetértésben úgy alakítottuk, hogy mindkét településen voltak hangsúlyos elemei a rendezvénynek. Így a helyi

lakosok akkor is részesei lehettek a rendezvénynek, ha éppen nem mentek át a másik helyszínre. A szakmai bemutatókat Bértaváron rendeztük, oda érkeztek a most már szélesebb földrajzi körből jelentkező szavalók és kísérőik, illetve az érdeklődő közönség. V. Németh Zsolt, Vasvár polgármestere köszöntötte a vendégeket. Mindkét település polgármestere, önkormányzati képviselői részt vettek a programon. Vas megye közgyűlésének képviselőjében Majthényi László alelnök és Kutszegi István tanácsos, a Vasi Hegyhát Többcélú Kistérségi Társulás képviselőjében pedig Fukszberger Imre elnök voltak a rendezvény vendégei.

A négy korosztályban 34 nevezés érkezett. Minden szavaló egy Nagy Gáspár művet és egy szabadon választható alkotást adott elő. A szabadon választható művekhez ajánló jegyzéket készítettünk, melyen klasszikus és kortárs magyar költők szerepeltek. A szakmai zsűri tagjai Balogh József és Devecseri Zoltán költők, Szakolczay Lajos irodalomtörténész, Faragó Laura előadóművész voltak, valamint Lezsák Sándor író, a Magyar Országgyűlés elnöke. Mivel felhívásunk verstalálkozóra szólt, hagyományos helyezéseket nem hirdettünk. Tizenegy fellépő kapott kiemelkedő művészi teljesítményéért elismerő oklevelet. Amíg a zsűri tanácskozott, Kovács Gábor megzenésített versekkel lépett a közönség elé. A szakmai bemutakozásokat követően Nagytilajon, a nyughelynél protokolláris külsőségektől mentesen emlékezünk a költőre: minden résztvevő főhajtással és egy szál virággal tisztelgett előtte a sírnál. Majd a Nagytilaji Kultúrház vendégkönyvébe mindenki bejegyezhetett egy-egy gondolatot. Bértavárra visszatérve, a költő szülőházánál Lezsák Sándor író mondott emlékbeszédet.

Az estebéd a kultúrházban volt, mivel a faluban étkeztetést szolgáltató vendéglátó egység nincs. Helyi termékekből, helyi gasztronómiai szokások szerint készültek az ünnepi fogások. Majthényi László, a megyei közgyűlés alelnöke záró gondolataiban fontosnak ítélte a kezdeményezést, és támogatásáról biztosított minket a jövőben is. Hangsúlyozta, hogy ennek a rendezvénynek itt, ezen a két településen, a költő neveltetésének helyszínein van a méltó helye.

A rendezvény értékelésekor azonban – méltányolva a helyi szervezők erőn felüli teljesítményét – beláttuk, hogy vállalkozásunk mostanra kinőtte a rendelkezésre álló kereteket, az igénybe vehető helyiségek befogadó képességét, így a jövőben egy jobb infrastrukturális háttérrel bíró rendezvényre volna szükség. Hiszen sokféle funkciónak kell

megfelelni: egy épületen belül szükség van ruhatárra, regisztrációs helyre, szakmai tanácskozó teremre, előadó teremre, étkező helyiségre. A találkozóra jelentkezők létszámának rohamos és egyben örömteli emelkedése is megkívánja a helyszín újragondolását, anélkül, hogy bármelyik település önérzete sérüljön. Ezért úgy döntöttünk, hogy a 2010-re meghirdetett III. Vers- és Prózamondó Találkozó helyszíneinek sorába beillesztjük a vasvári Nagy Gáspár Kulturális Központot is.

A Vasvári Művelődési Ház 2006-ban került átadásra. Vasvárnak, a Vasi Hegyhátnak emblematisztikus építészeti alkotása ez: minden tekintetben korszerű, nem hivalkodó, mégis figyelemre méltó, a táji környezetbe illő épület. Sokakban felmerült az igény, hogy Nagy Gáspárról nevezzék el, adózva ezzel a Hegyháthoz ezer szállal kötődő Kossuth-díjas költő példás életművének, erkölcsi szilárdságának. A közvélemény és a helyi döntéshozók akarata szerencsésen egybeesett, és a család is sikerült megnyerni az ügynek: 2009. május 2-án intézményünk felvette a Nagy Gáspár Kulturális Központ nevet. Az intézmény logóját Orosz István képzőművész tervezte meg.

2010. január 16-án 39 nevező érkezett a találkozóra. Az esemény idején kiállítás is rendeztünk *Jegyzevén szalmaszállal* címmel a Budakeszi Kultúra Alapítvány és a Budakeszi Nagy Gáspár Városi Könyvtár Fotó- és Képzőművészeti Pályázatának díjazott alkotásaiból. A pályázatnak három vasvári díjazott alkotója is van. *A költő hazatér* találkozó kiemelt értékének tartjuk az „örömverselés” lehetőségét, azt a döntést, hogy nincsenek továbbra sem helyezések. Ennek a szellemiségnek megfelelően az idei évben már szakmai tanácsadó testületnek hívtuk azokat a szakembereket, akik útmutatásuk-

kal, ismereteikkel segítették a szavalókat, prózamondókat. A szakmai tanácsadók meghívását is egy bizonyos szisztéma szerint gondoltuk át.

Annak érdekében, hogy a folyamatosságot biztosítsuk, mindig hívunk az előző évekről tanácsadókat, de mindig vannak új területről érkezők is. Jó választás volt a kulturális központ bevonása a rendezvény új helyszínéeként. Ennek köszönhetően korcsoportonkénti bontásban, párhuzamosan tudtuk lebonyolítani a szakmai bemutatókat. Kényelmesen megtöltöttük az épület tereit, a színháztermet. Elegendő idő maradt a nagytalaji, bérbaltavári programokra. A két település Vasvárral kiegészülve teljes egészében a vendégek jó közérzetére tudta fordítani figyelmét. Újabb örömteli versbarátságok köttettek Nagy Gáspárnak köszönhetően. Tiszteletét tette a Nagy László Szellemisége Örökség Alapítvány, akik ajándékot is följánlottak. Az eddigi találkozók védnökei ismét vállalták feladatukat, személyes kiállításukkal hitelesítették és emelték a rendezvény színvonalát. A Nagy Gáspár Alapítvány titkára, dr. Petrik Béla, a költő *Az utolsó iramodás* című, publikálás előtt álló művét ismertette meg a közönséggel.

A Vasi Hegyhát huszonnégy faluja történelmében, kultúrájában, gazdasági fejlődésében évszázadok óta egymásra volt utalva. Így van ez ma is: a lelki-erkölcsi együtve tartozás a záloga a mindennapok túlélésének. *A költő hazatér* találkozók a Nagy Gáspártól ránk hagyományozott sokszínű örökség természetes részeként épülnek be immár az évek körforgásába. Mindezek mellett számtalan életképes közösségi kezdeményezés segíti az emberléptékű Vasi Hegyhát lakóit abban, hogy mind több szállal kötődjenek a kivételes emberi és művészi kvalitásokkal megáldott költő örökségéhez.